

Výroční konference Aspen Institute CE: Hodnoty jako nový trend digitálního věku

Praha, 16. listopadu 2023 – V předvečer oslav Dne boje za svobodu a demokracii, symbolicky v Pražské křižovatce, se sešli přední odborníci, aby zhodnotili politický, ekonomický a sociální vývoj v České republice a středoevropském regionu. Výroční konferenci otevřel svým projevem na téma Hodnotový leadership: Výzvy dnešní doby prezident České republiky **Petr Pavel** a na jeho vystoupení navázaly proslovy dalších významných hostů - profesora evropských studií na Oxfordské univerzitě **Timothy Gartona Ashe** a **Tomáše Halíka**, profesora Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a prezidenta České křesťanské akademie. Své pohledy na hodnotový leadership spolu následně debatovali v moderovaném dialogu s moderátorkou konference **Michalou Hergetovou**.

“Hodnotový leadership znamená kromě hodnot, být také schopen otevírat těžká témata, naslouchat, diskutovat s respektem. Schopnost chápat a dělat i těžká rozhodnutí a tím posouvat sebe, ale i celou společnost,” přivítal účastníky konference **Milan Vašina**, výkonný ředitel Aspen Institute CE. Diskuzi otevřel prezident České republiky **Petr Pavel** a na Milana Vašinu navázal. *“Jedním z nejnebezpečnějších trendů je rostoucí polarizace v online i fyzickém světě. Vede k vytváření oddělených názorových skupin a připravuje společnost o schopnost dialogu. Iniciativy Aspen Institutu CE, které rozvíjejí to nejdůležitější z euro-atlantické duchovní tradice, jsou účinnou zbraní právě s touto polarizací.”* Petr Pavel vyzval k tomu, abychom nedopustili *“erozi principů, na kterých stojí náš svět.”* *“Práce na udržování hodnot vzdělávání a průběžném doplňování demokratických deficitů je nikdy nekončící proces. I když je to sisyfovská práce, jakákoliv alternativa je horší.”*

I další část dopoledního programu byla věnována hodnotám. Profesor evropských studií na Oxfordské univerzitě **Timothy Garton Ash** ve svém proslovu upozornil na nedostatek transparentnosti při šíření informací. *“Zatímco v obchodě vidíte přesné složení jídla, které kupujete, když dostanete informaci na sociálních médiích, nemáte ponětí, ze kterých zdrojů pochází. To je soukromá supermoc. Většina našich informací pochází z malého množství zdrojů, jsou navíc vybírány algoritmem, který se rozhoduje na základě zisku, nikoli na základě fakt nebo pravdy.”* Profesor **Tomáš Halík** mluvil o analogii mezi golemem a současným vývojem umělé inteligence. *“Technologie nemůže překročit hranici mezi výrobou a tvorbou, mezi problémem jako výzvou k řešení a záhadou jako výzvou k obdivu. Technologie nám může poskytnout zábavu, ale ne radost; může nám poskytnout znalosti, ale ne moudrost. Může nám poskytnout mnoho podkladů pro racionální rozhodování, ale nemůže nahradit svědomí.”*

V průběhu celého dne byly představeny odborné studie, které u příležitosti konference Aspen Institute CE vydal. Studie, na jejichž obsahu se Institut podílel, zároveň sloužily jako podklady pro jednotlivé panelové debaty. Konkrétní doporučení vyplývajících z těchto materiálů jsou následně adresované politické reprezentaci.

Obrana hodnot v digitální době

První diskutovanou studií byla **Globální výzva západu**. Autor studie Daniel Koštoval (Centrum transatlantických vztahů) se zabýval cíli mezinárodních vztahů Ruska a Číny, čím se naše západní hodnoty od jejich liší, a co z toho pro nás vyplývá. **Magda Vašaryová**, politička, diplomatka a aktivistka se hned z kraje uvedla, že *“nejde o západní hodnoty, ale o naše hodnoty, ať už jde o*

křesťanské, osvícenské, nebo demokratické.” Aleksander Mokrzycki z Poradní skupiny NATO pro nové a disruptivní technologie přidal další pohled. Pokud podle něj chceme hájit evropské hodnoty, musíme v Evropě více spolupracovat. “Každá země v Evropě ale jedná za sebe, nejsme tak propojení jako Spojené státy americké, to nás oslabuje.” Tomáš Pojar, poradce pro národní bezpečnost Úřadu vlády ČR prosazuje, abychom jednali i s těmi státy, se kterými hodnoty nesdílíme. “Musíme mluvit s Čínou, abychom byli schopni je přesvědčit, aby mluvili s námi, a ne s Rusy. Máme stejné hodnoty? Nemáme. Ale obě strany to vědí.” Jakub Landovský, stálý představitel České republiky při NATO, nakonec diskuzi uzavíral s tím, že “ať už se světový řád obrátí proti nám jako západní civilizaci nebo nám jako lidem, musíme zůstat lidmi.”

Přechod na zelenou ekonomiku: Cesta k prosperitě?

Letošní zpráva společnosti Boston Consulting Group, připravená ve spolupráci s Aspen Institute CE **Česká cesta k uhlíkové neutralitě** uvádí, že Česká republika musí do roku 2030 investovat přibližně 3 200 miliard Kč (což představuje 1,5–3 % HDP ročně), aby udržela krok s ostatními zeměmi v přechodu k zelené ekonomice. Z této částky by měly přibližně 75 % financovat samotné firmy, pravděpodobně s podporou vlády. Investice do domácí produkce budou klíčové pro určení pozice ČR ve srovnání s dalšími předními ekonomikami. Studie nabízí vládě 26 konkrétních opatření pro podporu transformace v několika zásadních oblastech: energetika, průmysl, doprava a výroba automobilů.

Kvůli výši potřebných investic se debatující shodli, že klíčové bude posílit kapacitu Národní rozvojové banky, která má podporovat malé a střední podniky a mít menší averzi k riziku než komerční banky. **Petr Hladík**, ministr životního prostředí ČR, potvrdil, že vláda dělá vše proto, aby NRB k 1. lednu 2025 byla nastartována. **Jana Matesová**, ekonomka a bývalá zástupkyně ČR při Světové bance, připomněla, že je zásadní změnit rétoriku, nemluvit o Green Dealu jako o chybě, ale jako o veliké příležitosti: “Celý svět tou cestou půjde. Máme příležitost být dodavateli technologií, navíc je na to teď spousta peněz.” Hrozí ale, že nebude dostatek lidí, kontroval **Jiří Švejcár**, partner, Boston Consulting Group. “Populace stárne, lidé se nevzdělávají, jak je třeba. Je třeba změnit pohled na lidi, podporu inovací a výzkumu. Je třeba podporovat odborníky, aby výzkum a inovace zůstaly tady v Česku.” A s tím souhlasí i ministr Hladík: “Jsme země průmyslovou a chceme jí i zůstat. Ale nejsou to jen komíny, montérky a nízké platy. Musíme ukázat průmysl, jaký dnes je, a jaký bude.”

Vzdělávání: Základem úspěchu je spolupráce mezi řediteli a zřizovateli

Kdo je zodpovědný za úspěch dětí ve škole? Tím se v uplynulém roce zabýval Aspen Institute CE a ve spolupráci s PAQ Research připravili další studii na téma: **Výzvy ve vzdělávání**, obsahující sérii doporučení pro ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Českou republiku jako takovou. Studie je sondou do řešení problémů znevýhodněných dětí ve vzdělávání i rozdílů v regionech, které tuto problematiku aktivně řeší, a které ne. Dále se snaží např. odfiltrvat i vliv sociální struktury obyvatelstva, nebo se soustředí na mapování oblastí s nadprůměrnými vzdělávacími výsledky, jak vychází z případové studie konkrétních ORP: Kadaně a Luhačovic.

V panelu se sešli dva ředitelé škol, náměstek hejtmána a bývalý starosta, bývalý ministr školství a předseda Rady Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství (NAÚVS) a analytik a autor studie v jedné osobě. Konflikt je v tom, kdo by měl nést odpovědnost, zda zřizovatel nebo ředitel školy, a jak motivovat ke spolupráci všechny strany. Obtížné je přenést expertizu z úspěšných škol, ať už od ředitelů nebo zřizovatelů, na další školy. “Máme 2600 obcí a z nich 90 % zřizuje jen jednu školu. Máme příliš mnoho škol na to, aby je bylo možné efektivně řídit,” upozornil analytik PAQ Research **Jan Zeman**. **Jiří Kulháněk**, 1. náměstek hejtmána Ústeckého kraje, vysvětlil, že v Ústeckém kraji už dobrý příklad Kadaně šíří. **Robert Plaga**, předseda Rady NAÚVS, vysvětlil, že

na efektivnější zřízení je třeba vybrat 600-700 expertů, třeba mezi úspěšnými řediteli škol: *“Stát má zabezpečit standard vzdělávání pro všechny. Musíme najít nástroj na úrovni státu, jak dokázat distribuovat i do lokalit, kde to pro starostu není téma.”*

Digitalizace: Jak pomoci malým českým podnikům?

Mikro- a malé podniky ve využívání základních digitálních nástrojů nezaostávají, ale je pro ně těžké rozhodnout, do kterých sofistikovanějších nástrojů investovat, zejména když k jejímu využití často potřebují kvalifikovanou pracovní sílu. To je základní výstup ze **studie Global Arena Research Institute** v rámci programu Strive Czechia, společné iniciativy Mastercard Centra pro inkluzivní růst a CARE Česká republika. Pokud by chtěl stát digitalizaci nejmenších podniků podpořit, pak studie doporučuje spolupracovat s obcemi, využívat lokální komunikaci, neziskové organizace, profesní organizace, vysvětlovat přínos nových technologií, podpořit spolupráci mezi komerční a vzdělávací sférou, vzdělávat zaměstnance a další.

Pavla Francke, zakladatelka a ředitelka malé firmy z Libereckého kraje HAAKON sama vidí, že digitalizace jí přinesla vyšší efektivitu a rychlost v podnikání, *“ale také přesnost, nižší chybovost, ale vidím v okolí, že digitalizace může být pro malé podniky zstrašující.”* **Tomáš Prouza**, prezident Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR a viceprezident Hospodářské komory ČR řekl: *“Je málo firem, které nechtějí digitalizovat. Ale je hodně těch, které nevědí jak, nevědí, zda je to smysluplné a nechtějí se splést v řešení.”* **Věra Jourová**, místopředsedkyně Evropské komise doplňuje, že nemají čas, peníze a možná si ani změnu nepřejí. *“Kdo ale nebude digitalizovat, bude mít s konkurenceschopností potíže.”* Přesto ředitelka české a slovenské pobočky společnosti Google **Tatána le Moigne** doporučuje zkoušet, experimentovat, a zeptat se na reference.

Výroční konference je jednou ze stěžejních akcí našeho Institutu. Cílem konference je poskytnout přehled o politickém, ekonomickém a společenském vývoji České republiky v kontextu střední Evropy. Panelové diskuze v rámci výroční konference vychází ze studií expertních skupin Aspen Institute Central Europe nebo studií připravených ve spolupráci s poradenskými společnostmi. Kromě analýzy stavu České republiky, upozorňují studie na nejzávažnější problémy ve sledovaných oblastech a přináší konkrétní doporučení ke zlepšení. Odborníky z podnikatelského, akademického a neziskového sektoru v panelech konference tradičně doplňují členové vlády. Středoevropský pohled je zprostředkován prostřednictvím speciálních panelů, kterých se účastní středoevropští odborníci a politici.

Záznam z celé konference najdete [na tomto linku](#).

Studie zveřejněné na dnešní výroční konferenci jsou k dispozici ke stažení [zde](#).

Více informací o Aspen Institute CE naleznete na www.aspeninstitutece.org.

O Aspen Institute Central Europe

Od svého vzniku v roce 2012 Aspen Institute Central Europe slouží jako nezisková nezávislá platforma, která zprostředkovává mezioborovou a regionální spolupráci a umožňuje mnohostranný dialog mezi zástupci z řad politiků a státní správy, byznysu a osobnostmi veřejného dění napříč obory. Cílem Institutu je poskytnout platformu pro kritickou diskusi o aktuálních politických a společenských otázkách prostřednictvím veřejných debat, konferencí a odborných kulatých stolů.

Kontakt pro média:

Native PR, s.r.o.

Markéta Kaclová

marketa.kaclova@nativepr.cz

+420 604 555 780